

Lemniskáta a pentagram

Margarethe Hauschková

Rytmické masáže sestávají, jak již bylo popsáno, z takzvaných *základních forem* a jejich volného *rozpracování*. Základní formy jsou takřikajíc praobrazy, jejichž hlavní linie byly vyčteny na těle a které tvoří pro každou oblast těla určitý sled hmatů. Teprve když masér ovládá tyto základní formy, může je volněji používat a proměňovat pro určitý případ, respektive může je několik spojit nebo vsunout jejich speciální rozpracování atd. Ošetření by však mělo mít vždy kostru spočívající v základní formě, aby bylo celistvé, tedy aby bylo svým způsobem organismem. To nijak nesouvisí s délkou či krátkostí ošetření. Takto může působit již několik málo uspořádaných hmatů; je to totiž mnohem spíše věcí vnitřní disciplíny.

V kurzech základního vzdělávání se tedy učí především základní formy, v dalším vzdělávání pak možnosti variací. V rámci pohybových forem sestávajících především z proudících kruhů a linií se jako zvláštní pohybová forma používá *lemniskáta*.

Pro porozumění lemniskátě jako pohybové formě přiřazené životu Slunce odkazují na práce George Adamse (*Die Pflanze zwischen Sonne und Erde; Rostlina mezi Sluncem a Zemí*) a Rudolfa Hauschky (*Heilmittellehre*, kap. XVI). Lemniskátou lze vyjádřit vzájemné prostupování kosmických a pozemských sil. Lemniskáta je tedy základem všech fyzicko-éterných životních pochodů - a v nejjistší podobě ji lze ukázat na rostlině, neboť rostlina má jen životní tělo a vyšší principy na ni působí zvenčí. Oba prostory, které lemniskáta obsahuje, reprezentují éterný sluneční prostor s vyzařujícími silami a zemský prostor se silami vzařujícími.

Bohužel zde není možné detailně uvést konstrukce vedoucí k tomuto nákresu. Lemniskáta se jeví jako křivka představující funkci harmonického vyrovnávání mezi těmito polaritami. V organismu tak hraje přesahující roli. Reprezentuje vyšší princip v teple působícího slunečního Já, a neustále se proto opakuje v malém i v tom nejmenším měřítku jako funkční křivka, která ve středu vyrovnává nervově-smyslový pól s pólem látkové výměny. Upozorním jen na lemniskátu mezi prostorem obratle a prostorem žebra, která je základem celé metamorfózy kostry, anebo na lemniskátové rysy v srdečním svaly. *Každý dýchající pohyb je co do funkce lemniskátový*, proto také *Merkurova hůl* obsahuje lemniskátu. Podle řeckého pojetí daroval hadí hůl Merkurovi Apollón, aby jí poutal a uvolňoval, uspával a probouzel. To jsou ony dva směry pohybu v rámci lemniskáty, od slunečního k zemskému prostoru = probuzení, od zemského ke slunečnímu = usnutí. Tento merkurský symbol lze vykládat mnoha způsoby, jedno je však jisté: že patří bohu léčení, neboť léčení spočívá ve vyrovnávání obou pólů, které samy o sobě vyvolávají onemocnění.

Je tedy pochopitelné, že lemniskáta se jako pohybová forma používá všude tam, kde potřebujeme zvláštní ráz jáské účinnosti, tvorby tepla, harmonického spojení. Používáme ji tak přednostně na zádech, ale také na všech kloubech, které jsou takovými místy zvýšené jáské účinnosti jako malá opakování hlavového utváření. A nakonec lemniskáta dominuje při vtírání na orgánech, které potřebuje dýchající, do sebe se vracějící pohybovou formou.

Druhou formou související se slunečním lidským Já je *pentagram*, který má orientující význam i ve fyzickém těle. Zatímco lemniskáta je funkční křivkou harmonického vyrovnávání, je pentagram matematickým znázorněním vzájemného vztahu končetin a útvaru hlavy. Také pentagram ukazuje utváření člověka a jako takový byl znám ve starých mystériích. Pentagram vsazený do kruhu staví do kruhu lidskou formu. Tato lidská forma je prostupována proudy éterného těla a éterné tělo, pozvednuté Já na úroveň člověka, proudí ve formě pentagramu.

Tento pohyb lze dobře provádět eurytmicky, a to tak, že se pět lidí postupně pohybuje po pentagramu od jednoho vrcholu k druhému. Nádherně jsou pak viditelné *systola* a *diastola*, stahování a opětovné roztahování, toto prapůvodní gesto slunečných, dýchajících tvořivých sil. Éternému tělu se prostřednictvím Já vtiskuje pentagramové proudění. V utváření končetin je tak člověk prozařován silami Já, je prozařován duchem. Připomínám zde výklad Rudolfa Steinera ve *Všeobecné nauce o člověku* pro waldorfské učitele. Tam je to přímo řečeno slovy:

.. končetiny si musíte představovat jako něco vsazeného do těla. ... V soustavě končetin je tělo, duše i duch. Tělo je v končetinách pouze naznačeno; avšak v končetinách je právě tak živě duševní, a je v nich i duch, a ten v podstatě zahrnuje celý svět.*

Není to tedy hlava, co má vztah k duchovnosti makrokosmu; hlavu uzavíráme vůči světu a máme své vlastní myšlenky. Zato končetiny jsou jako paprsky, kterými do nás vzařuje duchovnost. Je tedy oprávněná představa, že ruce a nohy** jsou zvláštními útvary Já oproti všem zvířecím útvarům. Prostřednictvím končetin můžeme získávat síly k oživení centrálních partií, které se samy v sobě utvrdily. Pentagramové proudění v éterném těle můžeme také opatrně využít k léčení, jsme-li si vědomi toho, že zde máme co dělat jen se směry proudění, nikoli s hodnocením kvality. Masážemi můžeme silám pouze připravovat cestu. Jestli se po ní vyšší bytostné kvality vydají, závisí na mnoha imponderabilních faktorech a výsledku je třeba s klidem vyčkat.

* R. Steiner, *Všeobecná nauka o člověku*, Ioanes 1996, GA 293, 10. přednáška, 1. 9. 1919, str. 134. (Pozn. překl.)

** V něm. orig. *Hände und Fiiffe*, tzn. ruce od zápěstí a nohy od kotníků dolů. (Pozn. překl.)